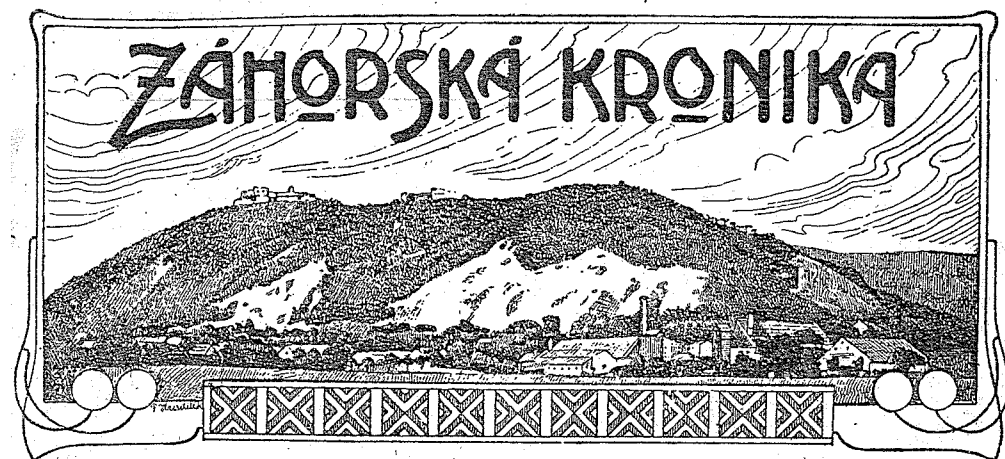

**Archiv pohádek, pověstí, obyčejů, starožitností
na Záhoří a Pobečví.**

Časopis lidopisný. Vychází měsíčně v Týně u Lipníka.

Číslo za 5 haléřů. — Poštou v Rakousko-Uhersku celoročně 1 kor.

ROČNÍK VI.

Prosinec 1910

ČÍSLO 10.

O zakleté princezně.

Otec měl dva syny Oldřicha a Neklana. Starší, jehož otec miloval, byl zlým, zlomyslným; Neklan ale dobrák od kosti. Otec dověděl se od cestujících zprávu, že nedaleko v horách zakletá princezna se souží v pustém zámku, čeká na vysvoboditele, který má vyplnit tři věci čarodějnici uložené. Pomyslí si, že by to mohl lehce provést jeho nejmilejší syn Oldřich. Také jej hned vypravil na cestu s koněm a výzbrojí. Oldřich pyšně vyjel z domu, cestou lesy otloukal bičem větve a listí kolem sebe, a při odpočinku daleké cesty rozkopal kopence mravenců, včely usazené v dubu vyhnal založeným ohněm a na nedalekém rybníku plovoucí stádo kácat od polovice pobil. Činilo mu zábavu, mohl-li kolem sebe ničit, ubíjet a škodit. Konečně dorazil k zámku a mocně zabušil na vrata. Čarodějnice pootevřela vrata a odkázala jej na zítřek. Druhého dne, když se objevil, zavedla jej na louku, vysypala měch lněného seménka po trávě, poroučejíc, aby to do hodiny sebral do měcha. Oldřich se zlomyslně usmál, lehl si do trávy a dřímá. Za hodinu stařena přišla, mračila se na Oldřicha, zavedla jej k rybníku, vhodila na hlubinu 12 klíčů proroučejíc, aby je do hodiny vylovil. Oldřich se opět zlobou usmál, ulehl na břeh a ohříval se v slunečním jasu. Po hodině přišla stařena zlostně syčíc uvedla jej do pokoje v zámku, v němž seděli tři zakuklené postavy. Poručila Oldřichovi uhodnouti, která z těchto je zakletou princeznou. Tento nerozmýšleje dlouho, ukázal na první postavu v pravo. V tom okamžiku odhodila postava roušku, strašlivý drak poskočil, uchopil Oldřicha, vynesl jej nad zámek a pustil do hlubiny, kdež se rozbil.

Otec nemoha se svého syna dočkati, nařídil Neklanovi, aby šel hledat bratra, nestaraje se dále o něho.

Tiše vyšel z domu naplniv kabelu chlebem a kráčel k horám. Tam v poledne odpočívaje u mravenčího kopance, isa dobrého srdce házel odrobínky mravencům a pak opatrně odcházel, aby některé zvířátko neušlapal. Zastavil se u dubu, kde poletovaly pilné včely, natrhal kvítí a rozložil kolem stromu, aby si lehce medu z něho vytěžily. Na rybníce vida kačátka hledati pilně potravu, házel jim chleba, až je nasýtil. Tak dobral se k zámku, a trpělivě čekal s hlavou obnaženou, až se brána otevře. Čarodějnice patříc na něj z okna, vpustila jej do zámku, rozhodila na trávníku v zahradě měch lněného seménka poroučejíc, aby do hodiny opět bylo v měchu. Neklan sa pracovitým shrožil se úkolu, ale chutě dal se do práce. Kde se vzali, tu se vzali mravenčí, snášeli drobná seménka z trávy do měcha a než hodina uběhla byl plný. Stařena pochválila Neklana, zavedla k rybníku, vhodila na hlubinu 12 klíčů poroučejíc, aby je do hodiny vylóvil. Neklan chystal se pustit do vody, když tu objevilo se stádo kačen nescoucích v zobáku po jednom klíči, že žádný nechýbil. Klíče Neklan osušil, položil vedle sebe na břehu čekaje, až se stařena objeví. Ta se nemálo diyila, že svůj nesnadný úkol vykonal. Potom jej uvedla do jizby v zámku, kde tři zakuklené postavy seděli poroučejíc, aby uhodnul, která z nich by byla tou princeznou. Neklan byl v rozpacích, úprava na všech stejná, tížila jeho rozhodnutí; ale v této nesnázi vletěl oknem roj včel, točil se kolem prostřední postavy a na tou ukazuje Neklan pravil: «To je ta nešťastná princezna!» Tím okamžikem stála před ním překrásná princezna, kterou vysvobodil, kdežto oba dravci zlostně funice oknem vylétli. Na poděkování vzala si jej osvobozená za manžela pro jeho dobrotu.

(Lhota).

Pohádka o dudáku.

Na Záhoří žil před časy dávnými dudák Drnda. Hrával tančící chasi o hodech, v masopustě a při všelijaké zábavě. Po čase mrzel se na to, že stále hraje selské chasi, nebo často slyšel, že kdo ovládá nějaký nástroj dovedně, tomu se v panské společnosti zlato jen hrne. Vraceje se jednou přes pole ze sousední vesnice pozdě v noci, potkal pána bledého v červeném kabátku, který mu řekl: «Drndo, chtěl bys nám dobře zahrát, zaplatíme ti zlatem». Ten na to: «Třeba zlým v pekle». Sotva to vyřkl zahučel silný výchor a než se Drnda zpamatoval, seděl za stolem v ozdobném pokoji naplněným veselou společností. Hrál, hrál, všecko se točilo podle jeho noty, čím dál tím divočeji. Když veselí dostoupilo vrcholu, kohoit zakokrhla. Hromová rána otřásla domem a všecko zmizelo. V leku zvolal Drnda: «Pán Bůh s námi a zlé pryč!» To bylo jeho štěstí. Procitnuv s' uleknutí, seděl na mezi za Lhotou a ohmatáváje po tmě ucítil vedle sebe čepici plnou peněz. Děkuje Pánu Bohu za ochranu rád od té doby hrával sedlákům.

(Lhota).

O strašidlech.

Za starých časů šla jedna ženská ze Lhoty v neděli do lesa sbírat hříby. V lese při sbírání spatřila nedaleko bílou paní s košíkem v ruce, která stále za ní chodila, kamkoliv se obrátila. V lese bylo po dešti mokro a vidouc paní stále blízko sebe, že má suchý oděv, strachem ubíhala z lesa až houby potratila.

Jiná šla do lesa na jahody ve svátek na Naňbevzetí P. Marie. V lese jdouc chodníkem spatřila přes něj položeného hada velikého. Chtěla mu vyhnout, ale on zasyčel a hnál se za ní. Ta hrůzou utíkala z lesa ven, doběhla k sloupu s obrazem P. M. a ohlédajíc se spatřila, jak se had v lese ztrácel.

Před dávným časem šli lidi z Lipníka krajem lesa do Soběchleb. Před půlnocí došli k rybníku Kocianovému. Tu se před nimi vykulila veliká bečka ohnívá a válela se proti nim. Chtěli jí vyhnout, utíkali stranou, ale ona stále proti nim. Hrůzou počali se modlit, bečka se rozsypala hoříc plamenem. Jednomu spadla čepka z hlavy právě do plamene. Již se pro strach nevracel, utíkali domu. Ráno našel tam místo čapky hrst peněz.

Před časy žili v jedné chalupě lhotské dva lidi. Jedenkrátě seděli dlouho do noci za stolem, O jedenáctě chtějice si ulehout, pomodlili se a shasli světlo. Měsíc v úplňku svítil do jizby. V té se strhl veliký výchor, že stromy před okny byli stále ohnuté. V tom hluku bylo slyšet řehtání koní, vytí psů, nárek lidský. Na to vše utichlo a měsíc svítil z jasné oblohy.

Za starých časů vracela se děvečka z Prosíněk do Hlinska. Nesla na zádech kotel. Na hlinském polu viděla před sebou chromýho zajíce, který před ní pókulhával až k dědině. Tu sdělala kotel ze zad, chtěla zajíce chytnout. Když k němu doběhla, stal se velikým jak mladé tele. Ona se lekla a sotva dechu dopadajíc doběhla domů. Byla půlnoc.

Jedna ženská ze Lhoty byla v Hůře na travě v mladé seči přes poledne. Tu viděla nedaleko jinou ožinat chrástí, kterak to háže na hromadu. Jak začalo ve Lhotě zvonit poledne, ta roba odhodila srp ztratila se. Travařka utíkala k tomu místu, ale nenašla ani chrástí ani srp. Vše bylo netknuté. Nechala všecko v lese a ubíhala domu.

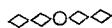

V Hlinsku přišel chasník z besedy pozdě v noci. Ulehl na lavu u kamen. Usínaje zaslechl, kterak klučka u dveří klapla, udělal se studený vítr jizbou. On skočil na pec a vidí postavu se blížít k posteli, na niž stařenka spala, kterak ji hládí. Chtěl volat na stařenku, ale hrůzou nemohl. V té odbily hodiny dvanáctou a vše se ztratilo. Zbudil stařenku, vypravoval vidění, a se světlem šli se podívat na dvěře u jizby i venku. Vše bylo zavřeno; zapřeno a po tichu.

Cestující tovaryš.

Cestou ubíral se tovaryš světem na zkušenou. U cesty seděl věchý stařec s holí podle sebe. Továryš prohodil: »Stařecku, špatně vám tý nohy slóžé!« »Ba že«, — odvětil stařec — »špatně chodím, zvláště, že mám hladu«. Továryš bez meškání z tlumoku vyňal kus chleba řka: »Vezměte a najezte se, já do večera vydržím«. Ten se dal s chutí do jídla. Večerem došel tovaryš k řece a na břehu seděl stařec, jemuž chlebem posloužil nařikaje: »Ach já ubohý, jak se dostanu na druhý břeh.« To je snadná pomoc, — odvětil tovaryš — chyťte se mě na záda, přenesu vás. Tak se stalo. Na druhém břehu povídá mu stařec: »Za ten poslední kus chleba, a touto pomoc se ti odměním. Hled, tam v tom zbořčeném zámku ve sklepě najdeš proutěný koš. V něm najdeš odměnu. Továryš došel rozvalin, našel ve sklepě proutěný koš a na dně pod senem hromadu peněz, kterými si v městečku živnost zařídil a byl dlouho spokojeně živ.

O zbojnicích.

Bévalo za starých časů víc bída a ba i víc zlodějstva.

Staré Ševček ze Soběchleb byl kdysi pod večír v Suchým Dole, aby si utal «kleka» na saně «samotišky». Tu ho obstúplo osum chlapů a řekli mu, aby jich vedl k Soběchlebo. Jak přišli na kré lesa nad «röbaninama», klekli chlapi a modlili se. Už bylo hodně tma, dyž přišli do Soběchleb. Otevřeli si vrata na fárské dvůr a šli svázat pacholky. Tehdá bévali na Soběchlebské fáře dvě pacholci a ti se nemohli spolem snášat a často se spolem chytli pod krk. Velebné dyž jich slyšel, vzal žilu a šil jich do maštale pořádat.

Tehdážky jak slyšel večír v maštali křik, šel na dyř a tu chlapi obstópli, aby jim đal peníze. Farář šel s nima po schodech na vrch do fary a musel chlapom đat všecky svoje peníze. Kostelních peněz se nedotkli.

Jak tak chodili se světla po světnicích, dvořák na proti fáře to viděl a zdálo se mu to podezřelý, vzal flintu a stápl si za velikou hrušku nedaleko kostela a střílel do okna do fary. Hned šla druhá rána zpátky s okna, ale dvořák byl skovaně za hruškou a utekl dom.

byl skovaně za hruškó a utekl dom.

»Kamarádi zle je! Honem pryč, než přinde celá dědina«, povídá jeden. A vzali toho poraněného a Ševček jich musel víst na Radotín ke Kladníkům. U větráka nad Kladníkama zostali, protože ten těžce raněné dál nemohl. Šli dvá do Hlinské fary prosit, aby velebné šil umírajícího zaopatřit. Farář v noci z Hlinska zaopatřil postřeleného a odešel domů. Chlapi dali Ševčěkovi odměnu a pustili ho dom. Ten se díval tajně, co budó dělat. Oni vykopali hrob a toho postřeleného, dyž umřel, zahrabali a odtáhli ke Lhotě.

Nevyšlo nikdy na jevo, kdo to byl, enem na Rybářoch se ztratil chalupník a tak se gómalo, že to byl ten zastřelené.

**Život selského lidu v Halíči, Rusku, Bulharsku, Srbsku
a Macedonii.**

(Pokračování.)

Maj.

Bulh: Traven, Lěten; Vel. Rus: Maj; Mal. Rus: Traven; Srb: Svibaň, Pol. Česk.: Maj; Chorv.: Svibanj. M. R. Kolik v máji deště, tolik bude rži. Chladný máj, rok chleborodný. Majové radovánky, pol.: Májovki. Jak padnou v máji tři deště dobré, dají chleba na tři roky. Chladný máj, dobrá úroda. 1. V. R. Sv. Jeremija. Začínají set. Bělo Rus: Světili: Babij prazdnik (syátek), nebo Radunica zvaný. Nový den, den mrtvých. Duše zemřelých rodičů jmenovány za stara Rodom i Roženicami a lidé vzývali je o přimluvu klečíce u mohyl, aby dýchali teplo. Mládež slavila u hřitovu Radunickije chorovody. Malorusové chodí na mohyly a konají pobožnost Djadinki zvanou. Začínají seti prosa i kopně. Děti chodíce po domech v rukách dřevěné vlašťovičky slaví slavnost: «Jár» neb Zelenačku, při tom pějí jarní písně.

2. V. R. Na sv. Borisa a Glěba začínají slavici pěti. Sejí chléb. 4. Poláci: Sv. Žofia klasy rozvyjá. 5. V. R. Sv. Jiriny, čas sazení kapusty. 6. V. R. Sv. Joba. Větší rosa, k úrodě okurků, sejí hrach. 9. V. R. Přenesení ostatků sv. Mikuláše v město Bari v Itálii 1087. Mládež provádí Nikolskije chorovody. On je ochránce koní, svátek koňuchů, tito vyhánějí koně na nočnicu (pastvu noční); Mužici se radují z deště na ten den. Bělorusové: obcházejí meze, svátek koňuchů, vyhánějí koně na nočnoj korm.. Malorusové na Ukrajině dle starého ponětí mají za to, že dnem sv. Mikuláše posvěcuje se voda ke koupání. Kdo se spíše koupá promění se ve vrbu.

10. V. R. Kdo seje řez na žito, u toho se rodí jako zlato. M. R. Sejí len, okopávají zeří, krmí krávy trávou, aby máslo bylo žluté. 11. V. R. Jestli ten den mokrý, léto mokré; je-li mlha, surové léto. Východ slunce na červeném nebi, léto bouřlivé a horké. M. R. Upravují zahrady, sejí hrách. Hospodyně sejí večer slunečnice. 14. V. R. Sázejí okůrky, sejí len. 15. Bělo R. Křížové průvody a modlitby na polích. M. R. na Ukrajině na den sv. Pachomija po východu slunce lámou a řezají březové ratolesti, jako uzdravující prostředek od všeliké bolesti v kostech. 16. V. R. Kdo seje po sv. Titu, prost bude žito. 18. V. R. sejí len. Nesejí pšenici před dubovým listem. 19. M. R. Na sv. Jana sázej okůrky.

21. Mal. Rus. Cara sv. Konstantina, carevny sv. Heleny (totéž Bulháři). Pozdní setba lnu. Přesazují okurky. 22. Slavičí den (Simbiěrs.) 25. V. R. Pryni rosy. Jest-li na jeřabině mnoho květů, bude špatná úroda. Trávy a kořeni lékařské kladou na Ivanovu rosu. M. R. Na stěti sv. Jana sadí zeli hovořice: Daj Bože čas dobrý; aby moja kapusta prospívala, a hlávku skládala, aby nerostla do vysoka, ale do široka. Na ten den přástevnice nepřadou. 27. Poláci: Na sv. Medarda, prší-li, padá dešť 40 dní. 30. Na sv. Izáka V. R. schází se zmije (hadi), jedou v řadách na svatbu. Sázejí boby. 31. V. R. Konec setí jařin chlebových. Na sv. Jeremija pekou koláče (pirogi) na zelené lúti, lěsjenky, lěstnice. Zavírají březu (haluze v jizbě staví v nádoby s vodou), rozvine-li se do pátidesiatnice, (Sv. Duch), ten na něhož byla zavítá, prožije zdráv ten rok a děvůška vydá se za muže. (Jaroslav.) Barví vejce na žluto.

Červen.

V. Rus: Jun; Starobulh.: Slivan; Novobulh.: Šenokos; Ml. Rus: Červen, Bydžeň, Gedžeň; Chorvati: Klisen, Lopaň; Slovinci: Kresnik; Poláci: Červiec.

V. R. Začátek léta. 1. Deštivý a mračný deň, malá úroda lnu a konopí. Poláci: Sv. Antonín Pad. ochránce od zlodějů; k němu se modlí o navrácení kradených věcí. Dříve v ten den stavěna před kostelem kádě svěcené vody k pokropení a hojení nemocných koní. 3. V. R. Jižní větr, k úrodě jařin. M. R.: Na pokropení a hojení nemocných koní. 5. Počíná neděla (týden) rusálná, klěcaná, sv. Luky, nemá chleba ani mouky. 5. Počíná neděla (týden) rusálná, klěcaná, zdená; zelené svátky, zádušné pomníky (vzpomínky), doba kukačky. M. R. U karpatských Bojků okolo Stryje: Rusálnaja piatnica před sesláním sv. Duchů. Umývají chaty.

6. V. R. Zádušnice, duše zemřelých chodí po mohylách, scházejí se s Rusalkami. Příbuzní navštěvují mohyly, modlí se za pokoj zemřelých a rozbíjejí vejce o ony. M. R. Děvušky pletou věnce a na sv. Trojici je rozplétají, na Rusalcin velik den. V. R. Ve čtvrtek klěcaného týdne ničeho nesejí, nesadí, nebo vše uschne. Děvušky pekou korži, jdou s nimi do pole zpívající písně. Uch, uch, chodí děvušky s rozpletenými vlasy, při tom prý Rusalky vzdychají: Uch, uch, slaměný duch! Mě máti porodila, nekřtěnou položila. Ten den zovou též Siemik, t. j. den vzpomínky zemřelých. (Dozvuky z pohanského předvěku.) 8. V. R. Velik den Rusalek. M. R. Suchý čtvrtek, čili Rusalcin velik den. Domy okrášlují břízemi, malují vejce, pekou korovoj (z těsta a ovoce). Poláci za stara světili: Stado, boha skotu. V siemik pletou děvušky věnce a na sv. Trojici rozvívají. Píseň jedna hovoří: Kak u nás v gođu (roku) tri prazdnika (svátky): pervoi prazdnik Siemik čestnoj; vtoroj prazdnik Trojicyn den; a tretij prazdnik Kupalnica (pálení svatojanských ohňů u nás). V okolí Sarinu na Siemik do nedávna zachovávali obyčej, vzpomínky zemřelých u hrobek nebo mohylách, které nazývali: božedomkami, skudelnicami, žalnikami, žalami. Kolodezníci (stavitelé studní) zkoumají vodní žíly, kde by silně prýstily. M. R. Bojkové, gorce na Karpatech, 3 dny před sesláním sv. Duchů smlouvají se o výhonu ovec a koz na poloniny (planiny, pastviny). na beskydovanije a určí podíly na mléku a hrnzi 9. Na sv. Kyrilla konec vesny a začátek léta. U Bolgarů den vzpomínky zemřelých. Na každou mohyly kromě pšenice kladli větší chleby zvané: poměniky. Letný slunovrat. 10. V. R. Na sv. Timotea běhají myši po humnách, to k hládovému létu. M. R. Stavějí před chalupy malé březky, stanovíjíť klecan'ja; v noci pak z těchto pletou kola, t. j. počátek léta i konec vesnjanky, počínají žně a sejí konopě.

11. V. R. Seslání Duchů sv. nebo Rusálnaja neděla. Rusalky zovou též Markami, Mertvuškami, i Bereginjami dle toho, že z vody vychodí na břehy se zahřátí. Karpatští gorce Bojkové zovou je Majkami, které rádi pohrávají si s pažuchami ovec. Na sv. Duch březky se rozvinou, mládež hází věnce do vody; jestli tonou, k neštěstí; jestli plovou, k dobru. Do sv. Duchů nesnímají kožucha. Malují vejce žlutou barvou. M. R.: Zelené svátky. Ozdobují chaty ratolestmi. Na Rusalijské koupá se mládež v oděvu, aby nebylo sucho. Bojkové a Ukrajinci zovou tento den: Svataja neděla. Poláci: Zielane S'wiatky. Bulhaři: Rusalijskij čili Duchov den. Krášlí příbytky ořechovými větvemi.

12. V. R. Trojicyn Deň. Domy i kostely (cerkvi) okrášlují ratolestmi stromů a kvítky a s ratolestmi v rukou jdou do cerkve. Děvušky vějí věnce. Do Trojicyna dňa chodí skot po lukách do senoseči, potom se to zakazuje přípravou na otavy. Navštěvují mohyly, konají tu i v hájích chorovody Trojické (od dob předkřesťanských). V Trojickoju noc Rusalky (Mavky) běhají po břehách, pějí písně, māvkujūt, jak kočky a konají se svadby Rusalek. V 11. stol. scházeli se muži a ženy na žalnikách (mohylách), plakali s velikým křikem, potom konají při zvuku guslí chorovody pějící písně. Zakázáno. V gubernii Tulske vycházejí večerem na hřbitovy, kladou na mohyly rodičů kvítka Trojické, což zovou: tváře rodičů pročistit květy. V gubernii Vladimirske konají děvušky a mládenci hru Kolosok (Klásek). Pár po páru chytanou se za ruce do kříže, že tyto tvoří v řadě most. Dvanáctiletá děvuška, k tomu obraná, krasivaja nazvaná, kráčí po tom mostě opíraje se o hlavy děvčic. Poslední pár, když jej přešlo, postaví se před první, až dojdou k ošení. Při tom pějí píseň: Pošel kolos (klas) na nivu — na běluju pšenicu — urodilsja na leto rož s vosom s pšeniceju». Při tom dojdou k ozimu. Jedna řada se oddělí, donese děvušku k chlebu (rži), ona utrhne hrst rži, běží k cerkvi (kostelu) a vhodí ji tam. Potom dívky ve dvou řadách paralelně vrátí se u místo pějice: Podojdu, podojdu — já pod Čargorod podojdu; — pročibu já kopjem stěnu kamenu. — To ljubo, ljubo — uvedu, uvedu — a u batušky dobra koňa uvedu, uvedu. — Řady se sblíží, první pár drží pás nad hlavami a druhý pár projde, postaví se před první držice pás jako první a tak ostatní, až přijdou na místo, kde se obecně tančí chorovody pějící různé písně.

V. R. Slunovrat. Slunce obrací se na zimu a léto na žáry. Bob kvete, tehdy těžko o chléb; a když mak, to ne tak. 13. Krávy od much ovad se pláší a ubíhají z pastvišť domů. Jedí se kaše. M. R. U rohatého skota jeví se bedžeň, pláší se od much; u koní kiveň, kývají hlavami od much. 15. M. R. Na Amosa proroka, suchý čtvrtek, »Rusalcin Velik den. Rusalky se zjevují. 16. V. R. Ptactvo pěvně utichne kromě slavíka, který toliko pje do Petrova dňa. Bělo R.: zachovávají návoznici či toloku; pomáhají chudobným svázat úrodu z pola a pole upravit k ošení. Je to ochrana chudiny. Na Valašsku se tento obyčej jmenuje: Pobava. Zachovává se místy na Rožňovsku. 18. V. R. Neděle Věch Svatých, čili Rusalijské zagoněnijs. V gubernii Penza a Simbirsk světi slavnost Kostromy, kuklu slaměnou vynáší s osad a hází do Volgy a potoků, při tom konají všesvjatskoje chorovody (obřadné tance).

19. Vel. R. na sv. Judu, bratra Gospodňa drží přísný půst Petrovskij, čili galodnoj (hladový). V guberniích Rjazan, Tver, Voroněž, Kostrama, světi svátek Jarily (Jar, t. j. vesna jaro naše) a provádějí hru: Vyprovod rusálek chodíce do hájů, Zakázáno pro nepřístojnosti. Za stara nebylo přísného porta, muži si pochutnávali na másle a smetaně a na všem jedení. Chozajky (Selky se častovaly vzájemně. V městě Ostaškově večerem po přísném postu pějí děvečky po ulicích radostné písně zovance se Cholkami. Mal. R.: Petrooka na chléb katooka. Začínají písně Petrovočky: Malá nočka (noc) Petrovočka, — nevyspalas' naša děvočka. — Petro, koli budet teplo? — Po Petru, to i po teplu. — Přišel Petro, vyrval lístek, přišel (přišel) Ilja, vyrval dva; a přišel Spas ber rukavice pro zapas (ochranu). Přišla Prečistá (svátek Matky Boží), na derevě (stromu) čisto. Přišla Pokrova (P. Marie Pomocnice), na derevě galo (zima). Na sv. Petra

pekou Mandriky z brinde a vajec pro pastuchy. Poláci Majdrziki; Srbové zovou mandrou slalaš. O sv. Petře zezula přestane kuvati, pro říkají, že mandrikom uderila. Následují hromové bliskalice.

20. Sv. Methodija, solučestojamie (slunovrat letní). 22. M. R. Zeleneč, Pal. Bože cialo, Boží Tělo. 23. Vel. R. zachovávají prastarý obyčej Kupalnice. Začátek koupání v řekách s písněmi. Sbírají léčební koření a zeleniny ve svatvečer sv. Jana Kupaly. Sbírají travu kupalnicu ljetik zvanou (ranunculus acer) pletouce: z něho věnce. Paří se na bání (horské lázni) a koupají se v řece, pak jedí obětnou kaši. V Tule ji zovou mirskaja kaša (mír, kraj). Za stara slepci zpěváci po mytí v bání bývali hostění mirskoju kašeju a pak zpívali písně pro ubojuju v dovicu Kupalnicu.

24. Rození sv. Jana Krestitelja. Vel. R. zovou ten svátek: Jana Kupaly, Kupalo, říkajíce: Dnes (23.) Kupala a zítra Jana: Ivanovskaja noč. V severní oblasti jezer zovou ten den Sobotka neb Kokuj; Finové: Koko. Začínají se koupati a přestanou na sv. Ilja. Zapalují ohně na horách, po břehách řek i v lesích, skákajíce přes oheň, který na Novgorodsku a Petrohradsku zovou: živý lesní, car ogoň, lékařstvennyj. Tančí okolo stromu bezového a pak se koupají ve vodě neb ináčí se rosou, aby se uchránili od domového, lesního dědka a rusálek. Na konec topí v řece kuklu Kupaly. Sbírají hojivé koření, traviny, zeliny, bukvice, matěrenku, trojlístek (bílou jetelinku). Obévují se svatojanské mušky. Děvušky mají na hlavách věnce kupalské a z nich květy a tráva spadají do poloviny tváře. Mal. R. zovou ten den: Lopuchotoj Ivan čili Lopušník. Krášlí chaty lopūnem a černobílem. Na Jana Kupaly počátek žní. Trhají koňopě. První pokos sena. Včely hovoří hospodáři: Hoduj méně do Jana, zrobím z tebe pána. Den věstek a čarodějnic. V Kyjevské oblasti lítají čarodějnice na lysou horu k tanci s čerty. Na Ukrajině v některých končinách v kupalnuju noc vynášejí z osady slaměnou kuklu pod jménem: Marinka neb Marinočka (od mařiti, smrtit); na Záhoří ju zovou smrt (zima). To činí děvice; chlapci pak za nimi nesou na žerdi slaměného dědka prozpěvující: Dědko, náš dědko — požral si nám všetko. . .

(Pokračování pro roč. VII. 1911).

DROBNÉ ZPRÁVY.

Majitelem, vydavatelem a redaktorem «ZÁHORSKÉ KRONIKY» od 1. ledna 1911 je vdp. farář v Paršovicích P. Antonín Sehnal. Kdo co ví podobného, co posud zde uveřejňováno, ráčiz to sdělit novému redaktoru. Je toho ještě mnoho, ba nelze to ze Záhoří a Pobečví úplně vyčerpat. Záhoří učinilo první pokus na Moravě, takým způsobem shledati věci národopisné z našich osad. —

 REKLAMUJTE čísla nedodaná. Reklamace se nefrankují, nepečetí.